

A photograph of Miroslaw Sielatycki, a man with grey hair, wearing a dark suit, light blue shirt, and striped tie. He is speaking into a microphone at a wooden podium. The background is a pink and white banner with text in Polish. Overlaid on the image is large yellow text.

Efekty polskiej prezydencji w UE w obszarze edukacji i polityki młodzieżowej

Miroslaw Sielatycki, podsekretarz stanu w MEN, podczas językowej konferencji prezydenckiej w Warszawie

[Miroslaw Sielatycki]

Sprawowanie przez Polskę w drugim półroczu 2011 r. przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej można określić jako „3 x W” – ważne, wymagające i wyczerpujące doświadczenie, również w obszarze edukacji i młodzieży.

Pomimo kryzysu finansowego, który uderzył we Wspólnotę w ostatnich miesiącach i zdominował europejską agendę, udało się spełnić oczekiwania, jakie wiązano z naszym przewodnictwem w Radzie UE i zrealizować zadania, jakie przed sobą postawiliśmy. Opinia publiczna w Polsce i Europie pozytywnie oceniła prace polskiej administracji na szczęblu unijnych instytucji.

Co wynika jednak z tych prac dla nas samych i dla naszych europejskich sąsiadów? Jakie były realne osiągnięcia polskiej prezydencji? W szczególności jakie efekty odniosła Polska w obszarach edukacji i polityki młodzieżowej?

Wśród głównych efektów polskiej prezydencji w obszarze edukacji i młodzieży można wyróżnić efekty bezpośrednie i pośrednie – te dla całej UE i te wewnątrz krajowe. Do bezpośrednich, w wymiarze wspólnotowym, mającym jednocześnie wpływ na kształtowanie polskiej polityki edukacyjnej, należy zaliczyć w pierwszym rządzie przyjęcie przez Radę ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu wielu ważnych dokumentów w dziedzinie oświaty i szkolnictwa wyższego, takich jak:

- **Konkluzje Rady dotyczące kompetencji językowych pozwalających zwiększać mobilność;**
- **Rezolucja Rady w sprawie odnowionej europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych;**
- **Konkluzje Rady na temat poziomu odniesienia dla mobilności edukacyjnej;**
- **Konkluzje Rady w sprawie modernizacji szkolnictwa wyższego;**

w zakresie polityki młodzieżowej:

- **Konkluzje Rady w sprawie wschodniego wymiaru zaangażowania młodzieży i jej mobilności.**

Spoglądając na ten obszerny dorobek w dziedzinie mobilności, polityk edukacyjnych i polityki sąsiedztwa, z zadowoleniem można stwierdzić, że wyznaczone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej priorytety sektorowe, tj. **Edukacja na rzecz mobilności** oraz **Młodzież i świat**, a także **Modernizacja uniwersytetów** – obszar priorytetowy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – znalazły swoje odzwierciedlenie we wspólnych wnioskach i zobowiązaniach państw członkowskich na przyszłość.

Obok prowadzonych przez polską prezydentkę posiedzeń Rady UE ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu oraz grup roboczych – Komitetu ds. Edukacji i grupy roboczej ds. młodzieży, które inicjowały dyskusje i prowadziły negocjacje nad projektami dokumentów, odbyło się wiele ważnych

spotkań eksperckich, jak również szereg istotnych konferencji zorganizowanych przez MEN we współpracy z innymi resortami i partnerami, nawiązujących do priorytetów edukacyjnych i młodzieżowych. Efektem debat na forach konferencyjnych było przyjęcie kolejnych dokumentów:

- **Konkluzji dotyczących wschodniego wymiaru mobilności** (konferencja *Wschodni Wymiar Mobilności*, 6-7 lipca 2011 r., Warszawa);
- **Rekomendacji dotyczących mobilności młodzieży** (*Unijna Konferencja Młodzieżowa*, 5-7 września 2011 r., Warszawa);
- **Deklaracji wielojęzyczności** (konferencja *Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie*, 28-29 września 2011 r., Warszawa);
- **Deklaracji mobilnościowej** (konferencja *Mobilność sposobem zdobywania i rozwijania kompetencji – od juniora do seniora*, 17-19 października 2011 r., Sopot).

Polska chce być uczestnikiem debaty w Europie i – w myśl sentencji Delorsa, że wybór modelu edukacyjnego dziś będzie wyborem modelu społeczeństwa jutro – współdecydować o kształcie polityki edukacyjnej i młodzieżowej w UE.

Ponadto, w ramach konferencji ministrów ds. kształcenia obowiązkowego (11 października 2011 r., Gdańsk) poruszano problemy wczesnej edukacji i kompetencji językowych w kontekście nauczania początkowego, a także różnorodności systemów edukacyjnych prowadzących do uzyskiwania najlepszych osiągnięć w nabywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji w kontekście polityki opartej na faktach (ang. *evidence-based policy*).

W sytuacji pogłębiającego się kryzysu gospodarczego w Europie polska prezydencja zainicjowała również dyskusję

Uczestnicy konferencji *Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie*

na temat skutecznego inwestowania w kształcenie i szkolenie na rzecz zrównoważonego rozwoju. O tym rozmawiali ministrowie edukacji w trakcie posiedzenia Rady, a także eksperci z obszaru badań edukacyjnych z UE, OECD, UNESCO, Banku Światowego, Europejskiej Fundacji Szkoleniowej i innych ośrodków w trakcie konferencji *Skuteczność polityk na rzecz rozwoju kompetencji młodzieżowych w Europie* (16-18 listopada 2011 r., Warszawa). Rezultatem prowadzonych debat był jednoznaczny przekaz od państw członkowskich, aby – przy respektowaniu koniecznych ograniczeń

budżetowych – nie zaniechać dalszego inwestowania w edukację, która jest warunkiem rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego, a tym samym długoterminowego wzrostu gospodarczego w Europie.

Jednym z kluczowych zadań było zainicjowanie na forum unijnym debaty budżetowej w kontekście tzw. Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2014–2020, w tym rozpoczęcie i nadanie kierunków dyskusji wokół przyszłej edycji programów unijnych w obszarze edukacji i młodzieży. Rolą polskiej prezydencji w tej debacie było postawienie przede

wszystkim pytań, na ile przedstawiona pod koniec listopada 2011 r. propozycja Komisji Europejskiej zawarta w projekcie rozporządzenia ustanawiającego nowy program Unii Europejskiej na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu „Erasmus dla wszystkich” na lata 2014-2020 odpowiada potrzebom i oczekiwaniom europejskich społeczeństw. Głównym punktem odniesienia dla tych pytań jest przyjęta przez państwa członkowskie w 2010 r. strategia Europa 2020, w której sformułowano szereg celów na drodze dochodzenia UE do trwałego, inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Unijna debata budżetowa, w tym dyskusja na temat programów edukacyjnych i młodzieżowych nowej generacji, przez kolejne 12 miesięcy będzie moderowana przez partnerów Polski w tzw. trio prezydenckim – Danię i Cypr. Główne decyzje dotyczące przyszłych finansów UE na lata 2014-2020 zapadną prawdopodobnie jednak dopiero w okresie sprawowania przewodnictwa w Radzie przez Irlandię, która zapoczątkuje w pierwszej połowie 2013 r. prace nowego trio, z udziałem Litwy i Grecji. Polska chce być aktywnym uczestnikiem tej debaty i – w myśl sentencji Jacquesa Delorsa, że *wybór modelu edukacyjnego dziś będzie wyborem modelu społeczeństwa jutro* – współdecydować, wspólnie z innymi partnerami w UE, o kształcie przyszłych instrumentów wspierania polityki edukacyjnej i młodzieżowej w Unii Europejskiej.

To trudne zadanie będzie z pewnością łatwiejsze, ponieważ dzięki prezydencji nabyliśmy doświadczenia w kierowaniu pracami kluczowego organu UE, jakim jest Rada, jak również umiejętności jeszcze lepszej i efektywniejszej współpracy z pozostałymi instytucjami unijnymi – przede wszystkim Komisją Europejską i Parlamentem Europejskim, wraz z ich przedstawicielstwami w Polsce – oraz innymi państwami członkowskimi. Kontakty te będą niewątpliwie procentować w przyszłości, tak dla polskich resortów, jak również współpracujących z nimi jednostek – w przypadku MEN: Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE), Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE), Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE) czy Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU), intensywnie zaangażowanych w opracowywanie, konsultowanie i dyskusowanie dokumentów unijnych w okresie sprawowania prezydencji.

Niewątpliwą wartością dodaną dla Polski, Unii i innych partnerów w Europie jest również zwrócenie w okresie naszego przewodnictwa większej uwagi partnerów w Unii

na wschodnie sąsiedztwo Wspólnoty. Pomimo osłabionego zainteresowania tą tematyką ze strony największych państw członkowskich (co wynikało po części z nasilającego się w tym okresie kryzysu finansowego, po części z wydarzeń poprzedzających polską prezydencję – tzw. wiosny arabskiej, która skupiła uwagę UE na sąsiedztwie śródziemnomorskim), udało się nam zaistnieć na szerszym forum z kilkoma inicjatywami na rzecz Partnerstwa Wschodniego – od otwierającej prezydencję konferencji *Wschodni wymiar mobilności*, poprzez debatę ministerialną MNiSW *Go East, Erasmus!* (27-28 września 2011 r., w Białymstoku), po zorganizowany przez MSZ *Szczyt Partnerstwa Wschodniego* (29-30 września 2011 r., Warszawa). Dbałość o otwieranie inicjatyw UE na jej sąsiedztwo, nie tylko wschodnie, było, jest i będzie podkreślane przez Polskę, również w kontekście przyszłego programowania w obszarach edukacji i młodzieży na lata 2014-2020.

Podsumowując efekty polskiej prezydencji, warto wreszcie podkreślić, że ten europejski wymiar naszej politycznej rzeczywistości – tak oczywisty, że paradoksalnie często wręcz niezauważalny – stał się z całą pewnością bardziej widoczny w codziennej pracy polskiej administracji publicznej. Z doświadczeń płynących z debat nad europejskimi dokumentami korzystamy jeszcze więcej w kontekście tworzenia dokumentów krajowych – począwszy od wieloletnich strategii, jak Strategia Polska 2030, Strategia LLL czy Polska Rama Kwalifikacji, zakończywszy na rozporządzeniach w dziedzinie edukacji, młodzieży i nie tylko. Warto wpisywać główne nurty polityki krajowej w ten szerszy europejski kontekst, aby korzystać jak najwięcej z doświadczeń innych i czerpać od siebie nawzajem. Również w tym kontekście polska prezydencja w UE była dla nas ważną i niezwykle cenną lekcją.

Uważam, że prezydenckie doświadczenie przeżyliśmy dobrze i z pożytkiem dla wszystkich. Używając szkolnej metafory: ten, kto był przewodniczącym rady uczniowskiej w szkole, lepiej będzie sobie radził z zarządzaniem innymi sprawami w przyszłości.

Powyższy tekst ukazał się w Miesięczniku Kierowniczej Kadry Oświatowej „Dyrektor Szkoły” (2/2012).

[Mirosław Sielatycki]

Od 2010 r. podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, odpowiedzialny m.in. za działania na rzecz młodzieży. Jest również twórcą programów współpracy polsko-niemieckiej, polsko-ukraińskiej, polsko-izraelskiej oraz w obszarze praw człowieka.